

Zo Stredozeme do Nového Jeruzalema alebo ako fanúšik Tolkiena konvertoval na katolicizmus

Grzegorz Górny

8. augusta 2022 ✚ Spoločnosť ✚ Konvertiti

Zdroj: youtube.com

James M. Spahn sa narodil v roku 1979 na vidieku v Marylande v USA. Nemal sa narodiť, pretože lekári počas tehotenstva zistili u jeho matky chybu plodu a presvedčili ju, aby podstúpila potrat. Tvrdili, že dieťa sa nedožije narodenia. Rodičia však o tom nechceli ani počuť. Najmä otec, ktorý bol katolík, bol rozhodne proti takýmto plánom. V rozpore s prognózami lekárov sa chlapec narodil živý, aj keď veľmi chorý. Lekári mu dávali len 25-percentnú šancu na prežitie a len jedno percento, že bude v dospelosti zdravý.

Boli presvedčení, že mentálne a fyzicky postihnutý človek v najlepšom prípade skončí na invalidnom vozíku.

James však nielenže prežil, ale dokonca sa zdravo vyvíjal a zachoval si pohybové aj intelektuálne schopnosti. Ako dieťa bol pokrstený, ale neskôr neprijal náboženskú formáciu. Dôvodom bolo vystúpenie jeho otca z Cirkvi. Jedného dňa kvôli hádke s kňazom vzal svoje deti z katolíckej školy a prestal ich viesť k viere. Odvtedy rodina prestala navštevovať bohoslužby a doma sa už nemodlila. Napriek tomu boli urážky alebo negatívne poznámky na kresťanstvo zakázané.

V imaginárnom svete fantázie

James mal od útleho detstva dve vášne: stolové hry a literatúru *sci-fi* a *fantasy*. To ho priviedlo k štúdiu mytológie a histórie a neskôr náboženstva. Veľa čítal nielen o kresťanstve, ale aj o budhizme, hinduizme, taoizme, islame, pohanských kultoch a tiež aj o New Age.

Po takomto dôkladnom štúdiu dospel k záveru, že nevie odpovedať na otázku, ktoré náboženstvo predstavuje pravdu, a preto sa rozhodol stať agnostikom. Časom dospel k záveru, že ľudstvo si pravdepodobne vymyslelo všetky viery, aby vysvetlilo veci, ktoré nedokáže pochopiť rozumom.

Preto bral náboženstvá – ako povedal Pablovi J. Ginesovi, novinárovi zo španielskeho portálu *Religión en Libertad* – s určitým pochopením a pocitom nadradenosti. Hoci si katolícke vierovyznanie vážil kvôli minulosti svojho otca, odpudzovali ho zlé činy ľudí Cirkvi. Ako príklad uviedol činnosť inkvizície alebo križiakov v minulosti a pedofilné škandály v súčasnosti.

Žil ponorený do sveta literatúry a sci-fi filmov. Bol nadšený dobrodružstvami hrdinov Hviezdných vojen a iných diel, v ktorých dobro víťazí nad zlom. Nikdy nechcel stáť na temnej strane moci, hoci si zároveň nikdy nekládol otázky o posledných veciach, najmä o živote po smrti.

Osobitný dojem naňho urobila filmová trilógia *Pán prsteňov* v réžii Petra Jacksona na motívy románovej série Johna Ronalda Reuela Tolkiena. Tá ho zaujala natoľko, že sa rozhodol prečítať všetky knihy britského spisovateľa. Čítal Hobita, Silmarillion, Príbehy Stredozeme, Nedokončené príbehy a ďalšie Tolkienove diela. Ponoril sa do autorovho imaginárneho sveta a podľahol jeho jedinečnému šarmu. Najväčší šok však zažil, keď zistil, že jeho obľúbený spisovateľ, majster pera a génius fantázie, je katolík, ktorý svoju vieru berie mimoriadne vážne a čerpá z nej inšpiráciu pre svoje diela.

Tolkienova religiozita

Otázka Tolkienovej religiozity vrtala v hlave nielen Spahnovi, ale aj mnohým čitateľom ešte počas spisovateľovho života. Jeden z nich, predstavujúci sa ako skeptik, alebo prinajlepšom ako človek s náboženským cítením, ktoré kľučí neskoro a nejasne, raz napísal Tolkienovi list, v ktorom uviedol: Pán tvorí svet, v ktorom sa viera zdá byť všade bez viditeľného zdroja, ako svetlo neviditeľnej lampy. Tolkien mu odpísal: *Ak v diele sídli posvätnosť alebo ho aj osvetľuje, je ako svetlo, ktoré cezeň preniká, ona však neprichádza od autora, ale prostredníctvom neho. A nikto z vás by ju nevnímal v týchto súvislostiach, keby zároveň aj vás nesprevádzala.*

O svojom najznámejšom diele *Pán prsteňov* zasa J. R. R. Tolkien v liste Robertovi Murrayovi napísal, že je v podstate náboženské a katolícke; spoiatku nezámerné, ale potom pri doplnkoch a revíziách už vedome.

Spisovateľ o svojej viere svedčil nielen slovami, ale aj činmi. Ešte pred svadbou presvedčil svoju snúbenicu Edith Brattovú, ktorá bola anglikánka, aby sa stala katolíčkou. Mal s ňou troch synov a dcéru. Najstaršie z detí – syn John Francis Reuel – sa stal kňazom. Tolkien sám nikdy nevynechal nedeľnú omšu a boli obdobia, keď na nej bol denne a pristupoval k Eucharistii. Jeho prostredníctvom konvertoval na kresťanstvo ďalší veľký spisovateľ a predstaviteľ literatúry *fantasy* C. S. Lewis, autor slávnych *Letopisov Narnie*.

Tolkien po sebe zanechal mnoho myšlienok na tému viery, napríklad tieto slová: *Je potrebná fantastická vôľa neviery, aby sme akceptovali, že Ježiš nikdy v skutočnosti neexistoval, ba ešte viac, aby sme uverili, že nikdy nepovedal slová, ktoré o ňom boli napísané – slová, ktoré si nikto na svete v tom čase nemohol „vymyslieť“. Preto musíme buď veriť v Neho a všetko, čo povedal, a prijať všetky s tým spojené dôsledky, alebo Ho odmietnuť a tiež prijať všetky dôsledky, ktoré to so sebou prináša. Osobne si iba ťažko viem predstaviť, aby ktokoľvek, kto aspoň raz prijal sväté prijímanie s dobrým úmyslom, ho potom mohol bez pocitu veľkej viny odmietnuť.*

Na všetkých robila veľký dojem aj istota, s akou J. R. R. Tolkien tvrdil, že **iba katolícka Cirkev je jedinou pravou Kristovou Cirkvou**. Hovoril: *Keď sa dívam na svet okolo seba, nezdá sa mi, žeby existovali vážnejšie pochybnosti o tom, ktorá Cirkev je pravá, ktorá Cirkev je chrámom Ducha, umierajúca, ale živá, skazená, ale svätá, samoobnovujúca sa a stále povstávajúca zo svojich pádov a pokleskov. Pre mňa je hlavným argumentom v prospech tejto Cirkvi, ktorej uznanou hlavou na zemi je pápež, skutočnosť, že vždy bránila a naďalej bráni Najsvätejšiu sviatosť, vzdáva jej najvyššiu úctu a podľa jasne vyjadreného Kristovho zámeru ju stavia na najdôležitejšie miesto.*

Kerygmatický potenciál literatúry

Pod vplyvom Tolkiena a jeho neochvejnej viery začal Spahn čítať ďalších katolíckych autorov, ktorí sa odvolávali na britského spisovateľa, ako napríklad Joseph Pearce, Peter Kreeft a biskup Robert Barron. Vtedy odkryl, že **krása, ktorú obdivoval v rozprávkovom svete Stredozeme, bola iba odrazom krásy Cirkvi**. Čím viac študoval, tým viac otázok si kládol.

A katolicizmus mal na všetky z nich odpoveď. Spahn s ňou nie vždy súhlasil, ale musel uznať, že je logická a dáva zmysel.

Intelektuálne bol čoraz viac presvedčený, že Cirkev má pravdu, ale chýbal mu akt vôle. Zisťoval, že v živote neexistujú náhody. Zamýšľal sa nad vlastnou existenciou. Veď sa nemal narodiť, a predsa prišiel na tento svet. Muselo to mať nejaký zmysel. Po niekoľkých rokoch sa začal modliť ruženec a niekedy zašiel aj na omšu do kostola. Nakoniec sa rozhodol. Na začiatku roku 2021 sa zjavil vo farnosti svätého Františka Saleského v Salisbury v Marylande a požiadal o birmovanie. Počas prípravného kurzu sa ukázalo, že má veľmi dobré základy viery. V máji toho istého roku bol pripustený k sviatosti birmovania a prijal meno Františka Saleského – patróna spisovateľov.

Dnes má James M. Spahn manželku a dve deti. Hovorí, že je šťastný. Žije na vidieku ako hobiti a vo svojej práci spája dve najväčšie vášne svojho detstva – píše totiž scenáre pre stolové hry na motívy sci-fi a fantasy literatúry, najmä Tolkienových románov. Svojho syna pomenoval Sam, na pamiatku svojho najvernejšieho priateľa Froda Bublíka, podľa neho najhrdinskejšej postavy, aká kedy existovala v literárnej fikcii.

Prípád Spahnovej konverzie poukazuje na kerygmatický potenciál obsiahnutý v umeleckých dielach, v tomto konkrétnom prípade v literatúre, ktorú jedni kategorizujú ako krásnu, iní ako populárnu. Kultúra a umenie v latinskej civilizácii mali v priebehu storočí evanjelizačný rozmer, pretože človek sa prostredníctvom kontaktu s ich výtvormi dostával do kontaktu s posolstvom preniknutým kresťanskými prvkami. V tomto zmysle katechizovali katedrály, vitráže, sochy, obrazy, symfónie, piesne, básne, romány a drámy. Niektoré diela takúto úlohu plnili, aj keď nie vždy hovorili priamo o Bohu. Predstavovali však svet založený na princípoch a hodnotách odvodených priamo z Kristovho náboženstva.

Toto je aj prípad diel J. R. R. Tolkiena, ktorý hovoril, že evanjelium legendy nezrušilo, ale posvätilo.

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/zo-stredozeme-do-noveho-jeruzalema-alebo-ako-fanusik-tolkiena-konvertoval-na-katolicizmus/>